

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
38-09

meddelad i Stockholm den 24 mars 2011

SÖKANDE
AA

KLANDRAT AVGÖRANDE
Regeringens (Miljödepartementet) beslut den 27 november 2008,
M2007/2902/F/P, i fråga om förhandsbesked enligt plan- och bygglagen avseende
Västerhejde Kuse 1:22 i Gotlands kommun, se bilaga

SAKEN
Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

YRKANDE M.M.

AA ansöker om rättsprövning och anför bl.a. följande.
Hon ifrågasätter att hennes fastighet är utsatt för bullerstörning och hävdar att ett fritidshus på fastigheten inte påtagligt skulle försvåra Försvarmaktens utnyttjande av Tofta skjutfält. Det har inte bedrivits någon omfattande verksamhet där de senaste åren. Det förekommer inte något påtagligt buller i Ygne, som är ett

Dok.Id 103167

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

Mål nr
38-09

tätbebyggt, attraktivt område nära Visby med en blandning av fritidsfastigheter och permanentbostäder. Många bor redan i dag på fastigheter som ligger närmare skjutfältet än vad hennes fastighet gör. Kommunen har planer på att utveckla området och har därför dragit fram vatten och avlopp dit. I samband med detta upprättades ett militärt utredningsområde inom vilket Försvarmakten hävdar att det finns risk för bullerstörningar vid en eventuell framtida verksamhet på skjutfältet. Hennes fastighet ligger utanför det området. Tofta skjutfält är även föremål för prövning enligt miljöbalken. Ett krav för tillstånd är att Försvarmakten begränsar bullerstörningarna i Ygne.

Regeringen har i yttrande till Högsta förvaltningsdomstolen anfört bl.a. följande. Försvarmakten har nyligen uppdaterat gränserna för skjutfältens omgivningspåverkan. Den aktuella fastigheten ligger utanför det område som numera anses drabbat av så stora bullerstörningar att störningskänslig bebyggelse är olämplig. Försvarmakten har inte längre några synpunkter på uppförandet av ett fritidshus på fastigheten. Den nya gränsen för omgivningspåverkan från skjutfältet var inte känd vid tidpunkten för regeringens beslut. Det finns numera inte skäl att vägra uppförande av ett fritidshus på Västerhejde Kuse 1:22.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut får en enskild ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Enligt 7 § samma lag ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på

saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet rymms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

Bestämmelser om förhandsbesked finns i 8 kap. 34 § plan- och bygglagen (1987:10), PBL. Enligt 2 kap. 1 § PBL ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas i ärenden om bl.a. förhandsbesked. I 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken föreskrivs att områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Enligt 13 kap. 4 § tredje stycket PBL ska länsstyrelsens beslut bl.a. i fråga om förhandsbesked för bygglov överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Om målet rör en fråga av särskild betydelse för Försvarmakten ska domstolen överlämna målet till regeringen för prövning. Det nu aktuella målet har överlämnats till regeringen i enlighet med den bestämmelsen.

Regeringen har i det klandrade avgörandet funnit att AAs intresse av att få uppföra ett bostadshus på sin fastighet bör stå tillbaka för Försvarmaktens intresse av att kunna utnyttja övnings- och skjutfältet.

Högsta förvaltningsdomstolen, som i sin rättsprövning av regeringens beslut har att utgå från de omständigheter som förelåg vid tiden för det beslutet, gör följande bedömning. Vad AA har anfört och vad som i övrigt har kommit fram i målet visar inte att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha överskridit det handlingsutrymme som finns i ärenden om förhandsbesked. Inte heller har det kommit fram att regeringens bedömning påverkats av ovidkommande hänsyn eller varit felaktig på annat sätt. Regeringens beslut kan därför inte anses strida mot någon rättsregel på det sätt sökanden har angett. Det framgår inte

heller klart av omständigheterna att beslutet på något annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

Gustaf Sandström

Nils Dexe

Anna-Karin Lundin

Annika Brickman

Skiljaktig mening

Anita Saldén Enérus

Karin Königsson

Föredragande justitiesekreterare

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Annika Brickman är av skiljaktig mening och anför följande.

Enligt 8 kap. 34 § plan- och bygglagen (1987:10), PBL, ska byggnadsnämnden på ansökan ge förhandsbesked huruvida en åtgärd som kräver bygglov kan tillåtas på en viss plats. Ett sådant tillstånd är bindande vid prövning av ansökan om bygglov som görs inom två år från dagen för beslutet. Tillståndet upphör att gälla om ingen ansökan görs inom den angivna tiden. Om ett beslut om förhandsbesked överklagas löper tvåårsfristen från den dag då överinstansen meddelar sitt beslut (BoU 1986/87:1 s. 108).

Eftersom tvåårsfristen numera har löpt ut och tillståndet således har upphört att gälla är den fråga som målet gäller förfallen. Enligt min mening bör målet därför avskrivas. Överröstad i den delen gör jag följande bedömning i sakfrågan.

Enligt 2 kap. 18 § regeringsformen är varje medborgares egendom tryggad, bl.a. genom att ingen kan tvingas tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna

intressen. Den proportionalitetsprincip som bestämmelsen ger uttryck för ska tillämpas i den avvägning mellan allmänna och enskilda intressen som enligt 1 kap. 5 § PBL ska göras bl.a. i ärenden om bygglov.

Försvarmakten har hävdad att uppförandet av ett fritidshus på den aktuella fastigheten kan komma att medföra krav på begränsningar av den militära verksamheten – på grund av de bullerstörningar den orsakar – och på sikt påtagligt försvåra utnyttjandet av skjutfältet. Regeringen har på den grunden funnit att starka allmänna intressen talar mot att tillåta den sökta åtgärden och att AAs intresse av att få uppföra ett hus på fastigheten därför bör stå tillbaka för det allmänna intresset.

AA har anfört bl.a. följande. Det finns redan ett stort antal bebodda fastigheter som ligger närmare skjutfältet än hennes fastighet. I samband med planläggningen av vatten och avlopp i området upprättades ett militärt utredningsområde inom vilket Försvarmakten hävdar att det finns risk för bullerstörningar från skjutfältet. Hennes fastighet ligger utanför det området. Slutligen har länsstyrelsen i den pågående miljöprövningen av verksamheten på skjutfältet krävt att eventuellt buller ska hållas inom skjutfältet. Försvarmakten har därför ansökt om att få uppföra en bullervall som ska dämpa bullret från övningar på skjutfältet.

AAs uppgifter har lämnats obestridda av Försvarmakten och okommenterade av regeringen samt vinner stöd av övrig utredning i målet. Det finns däremot ingen som helst utredning som ger vid handen att ett bostadshus på hennes fastighet skulle kunna försvåra användningen av skjutfältet. Eftersom det därför inte kan anses föreligga något allmänt intresse som talar emot att AA får bygga ett hus på sin fastighet ska regeringens beslut upphävas.

Avd. I

Föredraget 2010-11-03